

Cenzurat

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Alapította

XIX. ÉVFOLYAM

RAVASZ LÁSZLÓ

1937. 5. SZÁM.

TARTALOM :

Prédikáció-vázlatok. (Dósa Dániel.)

Barth Károly feleletei előadással kapcsolatban feltett kérdésekre. (M. Nagy Ottó.)

Elkésett-e az egyház a szociális szolgálattal? (László Dezső.)

Hazánk református elemi és tanítóképző intézeti oktatásügyének helyzetképe. (Csefő Sándor.)

A szem védelme az iskolában. (Kovács L.)

Az Út Szemináriuma. Újjászületés. (Dr. K. Tompa Arthúr.) *A kegyelmi ajándékok.*

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

DR. IMRE LAJOS

DR. TAVASZY SÁNDOR

Felelős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, C. Victoriei 38. Ref. Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 120 Lei

Egyes szám ára 12 Lei

Előkészületben!

Előkészületben!

DR. NAGY GÉZA:

Akik kösziklára építettek.

A könyv tartalmazza a *reformátorok életéből* egy-egy aktuális, sokat vitatott kérdés tárgyalását; a *Heidelbergi Kátét*, a *trei-scaunel reformációt*, a *ref. népiskola*, a *legáció*, a *női szeretetmunka* és a *lelkési szövetség* rövid történetét, a *legújabb Bethlen-irodalom* (Szekfű, Rugonfalvi, Makkai, Kristóf stb.), *Alvinczi Péter* missziós törekvéseit, *Szenczi Molnár Albért*, *Árva Vay Kata* és *Kenessey Béla*, mint *belmisszionárius* jellemzését, az *1658-i tatárjárás* és *III. Károly* szomorú emlékü *uralmának* leírását, végül két elvi természetű dolgot mellett az *abesszíniai keresztyénység* rajzát. Terjedelme 320 o. Előjegyzési ára 130 L.

Művészi kivitelű

Konfirmációi emléklapok

Két változatban és pedig: „*Zörgető Jézus*“ és az „*Utolsó vaosora*“ című képekkel.

Egy darab 4 Lei. A portó külön számíttatik fel.

DR. IMRE LAJOS:

Aranylánc.

Elmélkedések konfirmándusok számára.

35 elmélkedés a konfirmációi előkészítés öt hetének minden napjára, magában foglalva a ref. ker. hit és élet legfőbb kérdéseit.

Ára darabonként 15 Lei.

Dr. Ravasz László:

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron előállítva ára: **200 Lei.**

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.

Megrendelhetők az „Ifjú“ kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

Prédikáció-vázlatok.

Az első gyülekezet.

Csel. 2, 42—47.

Ime egy eszményi gyülekezet rövid, de klasszikus állapot-rajza, melyben mintegy tükörben megláthatjuk, hogy milyének vagyunk mi és a ma gyülekezete, egyháza és hogy milyeneknek kellene lennünk.

1. *Hittélet, vagyis közösség az Urral.* Itt a legfontosabb az alap: az apostolok tudományával való élés; a görög szövegben azt jelenti, hogy mint életük főfoglatosságában állandóan abban éltek, valósággal benne laktak. Mi volt ez a tudomány? A keresztről való beszéd, mely bűn miatti elveszethezük, de ugyanakkor a Krisztusban való megszabadulásukat tapasztaltatta meg velük, ki az igében valóságosan megjelentette magát nekik. S hogy még jobban egyesülhessenek Megváltó urukkal, az ő halálának emlékezetére, minden közös igével élés alkalmával megtörték a kenyeret, azaz: megalázkodva, bűnös életüket bánva s magukat az Urnak újra és újra átadva, házanként éltek az Úr szent vacsorájával. Ezekhez járult harmadiknak a közös könyörgés napról-napra való gyakorlása a templomban és házanként is, amikor kiöntötték sziveiket Isten előtt s magukat Megváltójuknak adták oda, Szent Lelke által igéjében kijelentett akarata iránti engedelmességre. Egyszóval: az ige, a sákramentom és az imádság segítségével az Urban, az Urral és az Urnak éltek.

Mi pedig hogyan gyakoroljuk a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségünket, ezt a Benne, Általa és Neki való élest? Elhagyjuk a hétköznapi, bűnbánati istentiszteleteket, az igével való állandó foglalkozást, a kitartó, állandó imádkozást. Legfennebb csak esetlegesen, ötletszerűen élünk ezekkel. Szoktunk-e megemlékezni megkereszteltetésünkről? Állandóan látogatjuk-e a templomot minden lehető alkalommal? Vagy talán azt tartjuk, hogy nem jó belőle a sok? S az Úr vacsorájából is elég évenként egyszer — legfennebb kétszer; különben közönségessé válik. Mintha bizony baj lenne az Urral való találkozás mindennapisága és a Vele való közösség állandósága! Így aztán nem csodálkozhatunk, ha elszakadunk Tőle, nem maradunk az Ő tagjai és így nem végezheti el bennünk és közöttünk a maga felséges csodáit.

2. *Szeretet közösség egymással.* Ez az Urral való igaz közösségnek folyománya. Leomlottak közöttük a külső, szociális választófalak: hiszen mind megkegyelmezett bűnösök voltak. Míg még a templomban is magánosak, elkülönülők, szeretet és testvé-

ries érzületnélküliek vagyunk. Magán Istent, magán Idvezítőt és magán istentiszteletet akarunk. Mintha bizony ez lehetséges lenne. Igen, a magunk magán istenítése és a magunk tisztelete. Hát még a templomon kívül, az életben hogy vagyunk? Az első keresztyén gyülekezet tagjairól külön is ki van emelve, hogy az Istennel való közös találkozásokon kívül is gyakorolták a közösséget egymással. (42. v.) „Együtt valának“ (44. v.), szinte mindenben együtt éltek, mindentüket megosztották s így a Krisztusban való hitközösségüket az egymás iránti cselekvő szeretetben meg is valósították. Ez a hit és szeretet kommunizmusa, amely olyan jól megfér a magántulajdonnal. Sőt csak azzal fér meg. Az ilyen gyülekezet nem porlott, szakadozott szét a világban, hanem beteljesedve rajta az Úr igérete (Máté 18:20) az egyetlen igaz erőt jelentette a világban, amely félelmet és tiszteletet ébresztett s mint a mágnes úgy vonzotta magához az idvességre választottakat, Istennek benne munkálkodó Szent Lelke által. (V. ö. a Heid. kisebb káté 40. és 41. kérdéseivel.)

A Lélek pecsételi meg.

Csel. 2: 38.

Az ember legfőbb kérdése, amit Péter prédikációjának hallgatói intéztek szívükben megkeseredve hozzá és a többi apostolhoz (vers 37.) Ezt kérdezték az ó-testamentom emberei (Mik. 6 6—7.) a gazdag ifjú, (Máté 19, 16) a filippibeli börtönőr (Csel. 16, 30.) és Luther is a zárdában. (Mit cselekedjem, hogy kegyelmes Istent találjak?) Ez a mi főkérdésünk is, — ha nem is mondjuk hallhatóan — mert ez a váltság és élet után való epekedés kérdése, az életet megfojtó bűnből és Isten bűn miatti haragjának itélete alól. Péter itt erre ad feleletet és útmutatást.

Az első lépés: Térj meg. A Péter hallgatói beszéde által a kereszt alá állítottak s azon meglátták, hogy el vannak veszve. Erre kell egyszer mindenkinek rádöbbenie. Már ez is keserves dolog; de még nehezebb az a teendő, amire az apostol legelőször utasít: „Térjete meg.“ Mert itt nem arról van szó, hogy ebben vagy abban a dologban megbotlottunk és hogy „nincsen ember hibája nélkül“, hanem arról, hogy a mi életünk öröklött természetűnkél fogva úgy, amint önmagában van, Istennel, az élet urával ellenkező, tehát átkos, halálban és kárhozatban folyó élet s következként a foltozgatása semmit sem ér; hanem csak a teljes elvetése, elvetése, bűnös természetünk megöldöklése és eltemetése a Krisztussal együtt. Ez pedig csak igazi bánkódás, megvallás és sürű könyhullatás között történhetik meg s akkor is csak az Úr keresztjének ereje, segedelme által.

A második lépés: Keresztelkedj meg, azaz halld meg Istennek a keresztségben neked küldött izenetét, mely annak záloga, hogy a Krisztus keresztfán történt halála nemcsak miattad, hanem érted is történt. Isten azt mondja neked a keresztség által: Ime egy neked szóló királyi okmányt adtam ebben arról, hogy bűneid

megbocsáttattak az én Fiam vére által. Atyád vagyok s te enyém vagy, mert örök irgalommal szerettelek. Valahányszor kétség gyötör, vedd elő e drága okmányt és merülj el benne. Merülj el abba bűneid miatti halálba, hogy meghaljon az ó-embered s abba a kegyelem tengerbe, hogy ujjaszülethess.

Azonban mindezt csak akkor tudod meg, ha hiszel; ha a Szent Lélek Uristen kapott okmányodra ráüti szivedben a pecsétet. De akkor egyszerre élő valóság lesz rád nézve mindez. Látod igazán a keresztet s rajta azt, ki meghalt érted. Lehull szivedről bűneid terhe s hallod szivedben Istennek szavát: gyermekem. És te boldogan mondd vissza: „Abba, szerelmes Atyám“. Azért „Könyörögjünk az Istennek, Szent Leleknek.“

Hiszem testünk feltámadását.

I. Kor. 15, 20—22.

A feltámadásról szóló tanítás hitvallásunk koronájához tartozik. Nélküle csonka, értelmetlen, a hit lehetetlen, az evangélium hazugság, a váltság csak gonosz mese volna; az ember pedig a bűn és halál örökös, reménytelen rabja lenne. (I. Kor. 15, 1—19) Az abban való hit tehát nem korlátozható az esztendő egy-két ünnepnapjára csak, hanem ott kell világoljon és vezessen, a mindennapi élet dolgai, harcai között.

Az igazi nagy hívők mind: feltámadás-hívők voltak; kik életükkel, halálukkal rendületlen vallották: „hiszem testünk feltámadását“. Ez adta: mindhalálig való hősiességüket és világmeggyőző erejüket.

Már ebből is látszik, hogy itt dől el: ki az igazán hívő és miért nincs a mi hitünknek is olyan győzedelmes ereje.

Ez ige szerint a mi feltámadásunk záloga, alapja, kezdete: a Krisztus feltámadása s attól teljességgel elválaszthatatlan. Ő az első termés, zsenge. Micsoda öröm, mikor kezünkbe kapjuk az első, érett gyümölcsöt, izleljük az első falat új kenyeret. Benne érezzük az összes többi, annyira óhajtott ízét s hirdeti a többi biztos megérkezését is. Ép így Krisztusban, mint feltámadott Úrban, már most érezhetjük a mi feltámadásunk minden előizét és bizonyosak lehetünk biztos bekövetkezéséről, mivel hit által szorosan hozzá tartozunk. Ez a hozzátartozás azáltal jött létre, hogy testünket és bűneinket magára vette s igazi áldozati zsenge gyanánt felmutatott, megáldoztatott értünk Istennek (IV. Móz. 15, 19—21) s testének áldozatában a mi testünket, lelkünket is megtisztította (Róm. 11, 16.) Ugyanezt a szoros közösséget magyarázza Krisztusnak Ádámmal való szembeállítás is. Mi egyek vagyunk összeleinkkel. Összetartozásunk oly szoros, hogy ami rajtuk végbement, ugyanaz már akkor végbement rajtuk is. Az ő vétkekben mi is vétkeztünk és öbennük kiáradott a halál mindnyájunkra. Épen így: egyek a hívők Krisztussal is. Keresztjében ők is megfeszítettek s feltámadásában ők is feltámadtak. Sőt az apostol odáig megy, hogy Isten Öbenne már előre a mennyekbe ültetett minket. (Ef. 2, 6.)

A hívők magukat a Krisztusban, mint az örökkévaló Isten, örökkévaló gyermekeit szemlélik, mert a vele, mint feltámadott Úrral való egyességüket állandóan tapasztalják. Ő a feltámadás és élet. Itt van a hit halált legyőző ereje.

„Jézus él, mi is élünk

A haláltól nem félünk“. (122. Ének 2. v.)

Vágy az örökélet után.

Mát. 19, 16.

Ez az egyetlen kis vers az emberi élet alapakkordját üti meg. Egy ember. Akárki. Lehetsz ez te, vagy én. Elindulunk különböző utakon, de mindig — még ha nem is jut világosan öntudatunkba — csak ez az egy vágy viszen: „Mit cselekedjem, hogy örök életet nyerjek“.

De ez a vágy nem ugyanazon, egy utra viszen mindenkit. Az egyiket a világhoz vezeti, a másikat Jézushoz.

A világhoz ragaszkodó is azért ragaszkodik úgy ahhoz, mert élni szeretne zavartalan, békés, fájdalom és halál nélküli életet. Isten pedig az ő igéjében állandóan azt hirdeti, hogy ezt hiába keressük a világban; a csapások, betegsék, vizzályok és halál által pedig naponként fejt le arról görcsösen kapaszkodó ujjainkat. Istenné igéje azt tanítja, hogy jelen lelki testi életünknek a végtelenbe nyújtása sem az örökélet. Sőt ha a végtelen földi élet gondolatát egy végtelen vonalnak képzeljük, akkor azt mondhatnók, hogy az örökélet nemcsak hogy nem esik ebbe a vonalba, hanem ellenkezőleg keresztülvágja, átmetszi azt. Egyszer a földi, emberi életnek egy pontján teljesen átvágta és tökéletesen felragyogott a világban s ezt a pontot Isten igéje után, hit által úgy mondjuk: Jézus Krisztus. „És láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét. Aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal“. (Ján. 1, 14) Már most Istennek ebben a megjelent kegyelmében, igazságában, szentségében, az Istennel egységben való szentség- és szeretet-élet: ez az örökélet. Ez pedig úgy történik, hogy a Szent Lélek Úristen felragyogtatja lelkedben a Krisztus dicsőségét s te annyira összeforrsz ezzel a dicsőséggel, hogy az ezzel nem egyező, sőt ellentétes világtól, „magadban és „magadnak“ éléstől elszakadsz: a Krisztus keresztjével megfeszítettél, meghalsz és eltemetted, hogy élj a Krisztusban Istennel, Istennek, szentség- és szeretet-életet. Amikor életed hív és nagy dolgaiban ez történik veled, akkor teljesedik be rajtad az evangélium ígérete (Ján. 3, 16.) Ez az örökélet tehát most is itt kezdődik el rád nézve és teljes tökéletességre jut e földi élet után. Tehát nem úgy van hogy itt élem a test, világ és kárhozat életét és majd a halál után az örökéletet. Mit cselekedjem? — kérde. Jöjj te is Jézushoz és „higyj a Jézus Krisztusban“, (Csel. 16, 31.) és akkor azt is el fogod tudni mondani: „Hiszem az örökéletet“. Mert ez azt jelenti, hogy már most is élem s épen ezért a halál után bizonyosan remélem.

Dósa Dániel.

Barth Károly feleletei

előadásával kapcsolatban feltett kérdésekre.

12. *Hogyan viszonylik az Ádám bűnének általános voltához a Krisztusban való kiválasztás különös volta?*

Ha Ádám bűnéről beszélünk, mindnyájunk bűnéről beszélünk. Az Ádám név azt fejezi ki, ami mindnyájunk valósága. A Krisztus név nem szól ebben az értelemben mindenkiről. Már a névben benne rejlik a megkülönböztetés: ez az ember, a felkent, Krisztus! Válogatásról van itt szó. Ádám bűnével szemben nem az ember igazságossága áll, hanem Isten kegyelme és ezáltal az igazságosság az ember számára, az az igazságosság, amely az embernek kihirdetetik. Ez a Krisztusban való elválasztás értelme. Elválasztás a mindenek összességéből való kihívást jelent, tehát *mozgást, megvalósulást (eredményt)*. Ez az egyház harca a világgal, hogy ez a mozgás végbemegy, hogy a massa perditionis-ból (elveszettek tömege) mindig újból egyesek kihívtnak, akik Krisztus által megigazíthatnak és mint olyanok, Isten örök kiválasztásánál fogva üdvözülnek.

13. *Ugyanaz az ember-e a kiválasztott és az elvett? (A kérdező Barth Római levél magyarázatára hivatkozott és abból idézett: „Jákób az idő ugyanazon pillanatában Ézsau is, Ézsau a ki-jelentés örök pillanatában Jákób is.”)*

Az elválasztás és az elvettetés viszonyát nem nézhetjük úgy, mint merev egymásmellettséget. Mindkét fogalom jelöl egy *utat*, amely kétségtelenül óriási változást jelent. Az újszövetség úgy írja ezt le, mint a halálból az életre való átmenetet. Az ember, akivel ez az átmenetel történik ugyanaz az ember és mégis alapjában más. Az Isten egyik kezéből a másikba való átmenetel az, ami vele itt történik. Nem az ember egyik tulajdonságáról van szó, hanem egy rajta végbemenő történésről: elvettetik és elválasztatik. Egy út ez, melyet Isten vele jár.

(A Római levél magyarázatából vett idézetre körülbelül ezeket mondta még; ma másként írná le, ez nem statikus viszony, nem egymásmellettség, hanem egymásutániség, pl. egy madár reptül innen oda. Ajánlta, hogy a Római levélből írt magyarázatát vigyázattal élvezzék. Kant és Plátó filozófiájának a hatása észrevehető rajta, de a keresztyénségben nem lehet egyik filozófus gondolkozása sem döntővé.)

14. *Milyen viszonyban áll Isten örökkévaló tanácsvégzése az idői valósághoz, illetőleg a jelenhez, múlthoz és jövőhöz?*

Mi teljességgel az időben élünk és nem tudjuk, hogy mi az örökkévalóság. Mi róla csak azt tudhatjuk és mondhatjuk, hogy az örökkévalóság nem az idő. És meghallhatjuk, hogy az örökkévalóság az Isten *ideje* és mint ilyen az igazi, a tulajdonképeni idő. És ezt is, mint mindent, amit Isten kijelentéséről mondunk, az idő terében mondjuk. Mi csak utalhatunk ennek az időnek a határára, az idő megszűnésére az örökkévalóságban, az örökkévalóságot magát nem érhetjük el. Ha tehát mi Isten örök tanácsvégzéséről beszéltünk, akkor arról is csak úgy beszélhetünk, ahogy Isten magát nekünk a mi időnkben kijelentette. Ha azonban ő, az örök Isten, a mi időnkbe jött és magát nekünk ebben kijelentette, ne kicsinyeljünk le azt, hogy vele időileg gondolkozzunk. Rosszul értelmezett Isten előtti félelem lenne az, ha mi Hozzá az örökkévalóságba akarnánk menekülni, mikor Ő lehajolt hozzánk, hogy itt találjuk meg Őt, mint Luther mondja: a bethlehemi gyermek pólyájában. Az Ő kijelentése láttára az Isten örök decretumát e szavakban ragadhatjuk meg: Ő elvégezte, elfogja végezni és elvégezi. Mi nem menekülhetünk fel egy Deus absconditus-hoz (elrejtett Isten), mi nekünk kell és szabad tartanunk magunkat a Deus revelatushoz (kijelentett Istenhez). Az Isten örök tanácsvégzése és a mi időnk közötti viszony az identitás (azonosság) viszonya, de az azonosságé úgy, amint az számunkra felismerhető a kijelentésben. (Ez igazi doktori kérdés volt.)

15. *Bibliai értelemben milyen magatartást tanultunk a szabadkőművesekkel szemben? Van-e joga az ellendílsniak velük szemben?**

Nem kell a szabadkőművesség ellen felháborodni. Nem szükséges senkinek szabadkőművessé lenni, de talán szabad azzá lennie — Isten türelme és humor mellett. A bibliában nincsen szó szabadkőművesekről. Nem jót tesznek azok, akik eltíltják vagy elnyomják. Vannak sokkal veszedelmesebb egyesülések. Ismeretes a diákkorban gyakran énekelt daluk: „Testvérek, nyujtsunk kezét” és Mozart: „Varázsfuvola” c. műve. Végeredményében nem ajánlom senkinek, hogy szabadkőműves legyen, de nem ajánlom azt sem, hogy nagyon küzdjön a szabadkőművesek ellen.

16. *Van-e jele a kiválasztásnak és az elvettetésnek?*

Emberi életünk állandó jeladás. Minden, amik mi így vagy úgy vagyunk és amit mi teszünk, jellé lesz. Jelek adatnak, hogy lássák és megismerjék azokat. És ez a mi együttélésünk kérdése: az elválasztás jeleit vagy az elvettetés jeleit adjuk-e mi egymásnak? Az emberi élet egész felelősségét láthatjuk összefoglalva ebben a kérdésben. A felelet erre a kérdésre: Van-e jele a kiválasztásnak és az elvettetésnek? csak a felszólítás lehet: Légy bizonyos elválasztásodban, legyen előtted tudatos ez a felelősséged és higgy, hogy te mint hívő adhasd elválasztásod jelét!

* Ezt a kérdést nem előzőleg, hanem a kérdések megválaszolása közben nyújtották át Barth professzornak s ő azonnal válaszolt.

17. *Mit kell tennünk, ha nem vagyunk képesek imádkozni? (Mit tegyen az az ember, aki érzi, tapasztalja, hogy nem tud imádkozni?)*

Nekem itt nem mint lelkigondozónak kell beszélnem, hanem egészen egyszerűen, mint dogmatikus theologusnak és írásmagyarázónak. E kérdésre adandó feleletemnek nagyon másképpen kellene hangzania, ha azt személyesen tették volna fel nekem. Általánosságban válaszolva erre vonatkozólag csak ezt mondhatom: Önök kérdezik tőlem: mit kell tennünk, ha nem vagyunk képesek imádkozni? Hadd kérdezzem meg önöket: Ugyan *ki* tud imádkozni? Van-e ember, aki elmondhatja: én tudok imádkozni? Félek, hogy az az ember, aki ezt ki akarná mondani, a valóságban épen nem tud imádkozni. Viszont, talán annak, aki panaszkodik, hogy nem tud imádkozni? oda lehetne kiáltani: Épen így állasz egészen közel ahhoz, hogy valóban imádkozzál! A valódi imádkozás valami, amit mi nem tudunk csinálni, hanem ami *történik*, kétségtelenül rajtunk keresztül történik, de nem egy képesség alapján, hanem annak alapján, hogy Isten bennünket az Ő gyermekeivé fogadott. Ha mi az Ő gyermekei vagyunk, akkor kiáltunk is Hozzá. Ez a felfogadottság és azért a felfogadottság alapján való kiáltás is túl esik a mi képességünkön. Nem, mi erre nem vagyunk képesek. A biblia parancsa azonban azt parancsolja nekünk: Kérjétek! És te talán ott állasz és csak *panaszosan tudod* ismételni: nem tudok! Legyen szemed előtt a mi Urunk, Jézus Krisztus, aki a kereszten érettünk is imádkozott. Számodra semmi más teendő sem marad, mint az Ő kegyelmét elfogadni. Ha te igent mondasz Isten kegyelméhez, akkor engedelmeskedsz annak a parancsnak, akkor imádkozol. Ez a kis sóhajítás, amivel mi Istenhez szólunk: Ő igen! ez az imádság és minden imádságok forrása! Ott van benne az egész Miatyánk és minden Miserere és Gloria, amit az egyház valaha imádkozott. Ebben a kis sóhajban benne rejlik minden és mindennek ismételten ezzé a kis sóhajjá kell lennie. Nincs az imádkozásnak semmiféle művészete, csak az Isten gyermekének egészen egyszerű szabadsága van meg. Hogy élj ezzel a szabadsággal, ez az, amit tenned kell, ha nem tudsz imádkozni.

18. *Milyen jelenvalósága van Istennek az ember életében a megtérés előtt?*

Olyan kérdés, amelyik hasonlít ahhoz: mit csinált Isten a teremtés előtt? Azt szokás felelni: botot készített az ilyenfajta kérdések feltevői számára. A megtérést a kérdező úgy fogja fel, mintha a vallásosság kezdete volna. Az én egész életem Isten kezében van. Mindig. Nem vagyok egy darabig a magamé (a „megtérés“ előtt), azután Istené. Jeremiást Isten az anyja méhétől fogadta magáévé. Csak ezt lehet mondani: Óh én szegény, szegény életem!

19. *A pogányok elvetettek-e, (mert az ige hirdetését nem hallották)?*

Hallottuk, hogy nem beszélhetünk kiválasztottokról és elvetettekről. Tehát a pogányokat sem nevezhetjük elvetetteknek. Mi csak azt tudjuk róluk: még nem hallották az ige hirdetését. Mi azonban hallottuk, és ezért ne gondolkozzunk azon, hogy vajjon a pogányok elvetettek-e, hanem menjünk hozzájuk és hirdessük nekik az evangéliumot. Az egyháznak az a megbízatala, hogy miszsiót folytasson s nem az, hogy speculációt űzzön.

A kérdések külön csoportjára, egyes bibliai részekre vonatkozó kérdésekre már nem tudott feleletet adni Barth professzor az idő előrehaladottsága miatt.

(A fenti kérdések közül a 8—14, 16, 17, 19. számú fordítás (itt ott kisebb kiegészítéssel) a Theologische Existenz heute c. füzetsorozat 47. számában megjelent szöveg alapján a 2. számú részben fordítás, részben gyorsírásos feljegyzés után készült összeállítás, a többiek vagy a helyszínen készült részletes gyorsírásos fordítás vagy csak tartalmat nyújtó feljegyzés után készültek, így meglehetősen *hézagosak*.)

Összeállította és részben fordította: *M. Nagy Ottó*.

Elkészett-e az egyház a szociális szolgálattal?

Előadás nőszövetségi előadássorozatban.

A mai előadásban az egyházzal és az egyház szociális szolgálatáról lesz szó. Az előadás címe és egyben tárgya is sürgető szempont alatt foglalja össze az egyház és szociális szolgálat valóságát. Valóban izgató, sorsdöntő kérdés áll előttünk, nem légből kapott, vagy mondva csinált, hanem nagyon is elevenünkbe vágó, igazi életkérdés. A kérdésre való választ annál sürgetőbben meg kell találnunk, mert erre a kérdésre épen az egyházon kívülről és egyház ellen tekintélyes táborok ajkáról máris elhangzott a határozott válasz: az egyház elkészett a szociális szolgálattal és ezzel az elkészésével feleslegessé is tette magát a világban. Ugy áll az egyház a mai világban, mint egy itt felejtett, kegyes emléktárgy, amelynek a mai ember már semmi hasznát sem veszi. De nemcsak az egyházon kívülről hangzik ez a válasz, hanem az egyházon belül is vannak, akik úgy vélekednek, hogy az egyház, mint egyház elkészett a szociális szolgálattal és ezért az egyházat látszat szerint ugyan fentartva, magában az egyházban mint átöröklött formában és szervezetben, amelynek még vannak, főleg a nép felé szerves kapcsolatai, az egyház lényegétől idegen társadalmi mozgalmakat kell indítani a népközösség megsegítésére. Világviszonylatban a kommunizmus adja meg a határozott és világos választ: az egyház elkészett a szociális szolgálattal, tehát többé nincsen rá szükség, másfelől a nemzeti kizárólagosságra törekvő hitlerizmus akarja az egyház látszatát fentartva, annak örve alatt a maga egyháztól lényegében idegen társadalmi programját megvalósítani. Ne gondoljuk, hogy ez a két, világviszonylatban is erőteljesen képviselt álláspont itt közöttünk nincsen meg. Ha ennek a két felfogásnak a képviselőit nálunk kellene mérlegre tenni, akkor ítéletem szerint az lenne az eredmény, hogy az egyház létjogát kétségbe vonó, azzal nyíltan szemben álló tábornál sokkal népesebb és súlyosabb az a társaság, amely az egyháztagságának és az egyház valóságának külső látszatát fentartva ugyan, az egyház lényegétől idegen társadalmi mozgalmat akar egyházon keresztül megvalósítani. És itt egészen nyíltan ki is mondom, hogy azokra gondolok, akik úgy akarnak az egyházban nemzeti, gazdasági, társadalmi és kulturális célokat szolgálni és szolgáltatni, hogy az

egyház hitbéli lényegét, igehirdetői és szakramentumokat kiszolgáltatói megbizását egész lényegtelen és felesleges valóságoknak tartják. Emellett a két, határozottan téves álláspontot képviselő, tekintélyes tábor mellett van az egyházban egy harmadik irányzat is, amelyik épen a Krisztus Lelkének munkája által határozottan érzi, hogy neki mint egyháztagnak kötelességei vannak az emberi társadalom szerveivel szemben. De igen gyakran azt tapasztaljuk, hogy ez a kisebbség sincsen tisztában az egyház szociális szolgáltatásának alapvető kérdéseivel.

Mindezek indokolták teszik, hogy mielőtt magára az épen felvetett kérdésre keresnénk meg a feleletet, röviden emlékezzünk vissza arra, hogy református felfogásunk szerint mit kell értenünk egyház alatt és másodsor, hogy a helyesen értelmezett református egyház-felfogásból miképpen folyik a szociális szolgálat parancsa?

I.

Mit értünk egyház alatt?

A kérdést helyesebben úgy kellett volna feltennem, hogy mit kell értenünk egyház alatt, mert ha a feleletet azokból a megnyilatkozásokból akarnánk összeállítani, amelyek most egyenként a mi ajkunkról hangzanának el, akkor egészen biztosan tévfelfogások légiójával kell megbirkóznunk. Egyházunk életrendje szerint a kérdésre nem a saját emberi vélekedésünk, hanem hitvallásunk tanítása szerint kell megfelelnünk és ezzel a felelettel szemben állva saját téves felfogásunkat ki kell igazítanunk. Most nincs tér arra, hogy az egyházra vonatkozó református felfogás egészét részletesen előadjam, csupán utalok ennek a felfogásnak alapvető tényeire és a mi kérdésünk megoldásához szükséges vonatkozásaira. A református felfogás mindenek előtt kiemeli, hogy az egyház *Istené*, aki a világból Igéje és Szentlelke által igaz hitben megegyező és örökéletre elválasztott sereget gyűjt. Istennek ezt az Igéje és Szentlelke által gyűjtött seregét nevezzük egyháznak. Egyház tehát ott van, ahol az *Isten Igéjét* tisztán hirdetik és ezt a hirdetett Igét *hittel* el is fogadják. Isten, Ige és hit: ez a hármas fundamentuma van az egyháznak. Emellett azonban hangsúlyoznunk kell, hogy az egyházban *emberek* és pedig *ebben a világban* élő emberek vannak. Ahogy az egyház hozzá van kötve Istenhez, ugyanúgy hozzá van kapcsolva az emberhez és a világhoz is. A világban élő embert hite kapcsolja az egyházhoz és pedig nem úgy, mint a költőt a költői tehetség az irodalmi társasághoz, a politikust a politikai érzék a politikai párthoz, hanem úgy, hogy az ember a hite által nem a látható egyházhoz, hanem annak láthatatlan mennyei fejéhez, Krisztushoz kapcsolódik és rajta keresztül válik az egyház eleven tagjává. Az egyház végeredményében a mennyei Isten által alapított, kormányzott és Krisztusban Őhozá kapcsolt földi szervezet, amelyik benne él a világban, mert abból gyűjti a maga tagjait, de amely magából a világból lényegében soha meg nem magyarázható.

Eddig az egyháznak a világ felől Isten felé néző vonatkozásait láttuk. Ez az egyház életének első vonatkozása : Isten az Ige és Szentlélek által a világból magához *hívja* örökéletre választott gyermekeit. A hívást elfogadók az igazi egyháztagok, a hívő emberek. Isten azonban nemcsak kihívja a maga népét a világból, hanem oda vissza is *küldi*. Isten a világból kihívott gyermekeinek határozott parancsot ad : menjetek vissza a világba és *ott* töltsétek be az én parancsolatomat. Én a hitben bizonyosságot adtam nektek arról, hogy titeket *szeretek*, ti a hit irántam való engedelmességből kifolyólag az *emberek iránti szeretetben* mutassátok meg, hogy valóban az én gyermekeim vagytok. Istennek kettős parancsa van a maga gyermekeihez, az egyház tagjaihoz : „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonló ehhez : Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Máté írása szerinti szent Evangélium 22. rész, 37—39. vers.) Istennek legdrágább *adománya* az Ige és Szentlélek által felébresztett és megerősített hit, amely az ő gyermekeit, egyháza tagjait Atyjukhoz és Urukhoz kapcsolja, ebben a hitben, amennyiben igaz hit, egyben az a *feladat* is ki van jelölve, amelyet Isten gyermekeinek itt a világban a többi ember iránti szeretetben kell elvégezniök. Ez a hitből következő, annak szerves megnyilvánulását képező feladat pedig nem más, mint az egyház szeretetben lefolyó szolgálata, az a szolgálat is, amely a címben mint az egyház társadalmi szolgálata szerepel. A hit által Istenhez tartozó egyház lényegéből tehát természet-szerűleg következik, hogy az egyháznak itt a világban szolgálnia kell az emberek között. És pedig úgy az egyesek, mint az egyesekből felépülő társadalmi formák között. Ez a szolgálat a szeretet gyakorlásában áll, a szeretet pedig az Ige és Szentlélek által munkált és az embert Istenhez kapcsoló hitből folyik. Isten, Ige, Szentlélek, hit, egyház, szolgálat ez az a sor, amely megmutatja az egyház szolgálatának alapját. Ezt a sort, amelyik a szolgálatban végződik, Isten teszi lehetségessé az Ige és Szentlélek által az egyházon és hiten keresztül. Ez a szolgálat, amelyről szó van, csakis a fenti soron át, a sor bármelyik tagjának kihagyása nélkül válik lehetségessé. De másfelől ez a szolgálat nemcsak mint az Isten által megengedett *lehetőség*, hanem mint általa adott határozott *parancs* jelenik meg az egyház és annak tagjai előtt. Isten parancsolja, hogy az egyház és annak tagjai végezzék ezt a szolgálatot. Emlékezzünk csak az Evangélium utolsó ítéletről szóló szavaira : csakis azok mennek be a mennyeknek országába, akik *megcselekedték* és pedig a szükségben levő emberek között cselekedték meg Isten parancsát, amelyet ő minden hívő embernek naponta elébe állít.

II.

Második kérdésünk önként adódik : mit értünk *szociális szolgálat* és közelebbről az egyház szociális szolgálata alatt ?

Legyen szabad ezen a ponton mindenek előtt a „szocialis” kifejezés igazi értelmére utalom. Ugyanis ma az a helyzet, hogy nagyon sokan a szocialis szót összetévesztik a szocialista kifejezéssel és azokat, akik a szocialis szót használják, azonosítják a szocialistákkal. A szocialis szó magyarul annyit jelent, mint társadalmi, a szocializmus, mint irányzat pedig egy határozott társadalmi és gazdasági elvet és feladatvállalást jelent. A szocialis szolgálat alatt magyarul egyszerűen társadalmi szolgálatot értünk. Hogy ezzel a kérdéssel foglalkozunk, még nem vagyunk szocialisták. Szocialistákká az által lennénk, ha ezt a kérdést nem az Ige, hanem a sajátos szocialista tanítások alapján vizsgálánánk meg. De nem csak ezt a helyreigazítást kell ezzel a kifejezéssel kapcsolatban megtennünk, hanem egy másikat is. Sajnos, még vannak huszadik századi gondolkozó emberek, akik *az emberi élet társadalmi vonatkozásait, feladatait*, hogy úgy mondjam, *az emberi élet lényegtelen, esetleges oldalának tekintik*. Ezek az emberek azt képzelik, hogy az ember, mint egyéniség, vagy személyiség önmagában, társadalmi vonatkozásai nélkül megérthető és hivatásának betöltésére alkalmas. Ezek a túlzó individuálisták kegyesen leereszkednek a társadalmi kérdések, bajok és gondok közé, szívesen segítenek is nagy társadalmi szükségekben, de mindig azzal a sürgető gondolattal: meghozom az áldozatot a társadalmi élet oltárán, hogy ezzel egyéni lelkiismeretemet megnyugtassam és így egy időre magam körül a sérthetetlen egyéni légkört biztosítani tudjam. Ezek az emberek szörnyen haragusznak a szocialistákra, mert szerintük ők az okai annak, hogy ma annyiféle társadalmi baj és probléma van, bezzeg, amíg ezek a nyughatatlanvérű emberek nem agitáltak, semmi baj sem volt a társadalmi életben, mindenki élhetett a maga sorsával meglehetősen. Persze nem veszik észre, hogy nem a szocialisták teremtették a társadalmi bajokat, hanem azoknak megéléte és növekedése szülte a szocializmust és szocialistákat.

Nekünk református felfogásról nagyon is világosan kell látnunk, hogy *Isten nem egyéni, hanem közösségi, társadalmi létreteremtette az embert*. A társadalmi formák nem függelékei, esetleg figyelembe vehető és esetleg mellőzhető járuléka, hanem lényegesen meghatározó vonásai az emberi életnek. Mindenekelőtt Isten férfiuvá és asszonnyá teremtette az embert, jól értsük meg: az igazi ember a férfi és asszony együtt. A férfi és asszony együttes élete pedig, már társadalom, család. Isten a teremtés rendjében élő embert földrajzi, gazdasági, történelmi, kulturális meghatározottságok által közös nyelvűvé, azonos fajuvá, egy nemzethez és államhoz, tehát társadalomhoz kötötté tette. Az emberi művelődés sem maradhat az egyén magába zárt külön ügye: a tudós, költő, festő, nevelő önmagában nem érthető meg, mindenik a maga munkájával a másik emberre néz. És mindenik szükségképpen teremt közösséget maga körül. És végül Isten éppen az egyházon keresztül azt a határozott célt munkálja, hogy a maga országába vezesse *gyermekait*. Ország, Isten országa,

gyermek, Isten gyermeke! Nemcsak az emberek felé, hanem Isten felé is közösségekben élnek. Sőt tovább menőleg egyenesen azt kell mondanunk, hogy a magános élet a bűnös és egyben egészségtelen és természet-, Isten- és emberellenes élet. Az az igazi bűnös ember, aki megelégszik magával és nem akar tudni senki másról. Isten két parancsot adott, az elsőben kívánja saját maga szeretetét, a másodikban a másik ember, a felebarát szeretetét. Ez a két parancs szervesen egybe tartozik és kijelöli az ember helyét a világban: az Istennel és a másik emberrel való közösségében.

Most már határozzuk meg közelebbről, hogy mit értünk társadalmi szolgálat alatt? Röviden összefoglalva azt mondhatjuk, hogy *a társadalmi szolgálatnak három köre lehetséges.*

1. Fáradozás azért, hogy az Istentől rendelt különböző társadalmi formák és közösségek *létrejöjjenek* és céljuknak megfelelően éljenek. Ilyen társadalmi formák: család, nemzet, állam, kulturális, nevelői, gazdasági, társadalmi közösségek, egyesületek, formák stb. Mindenkinek kötelessége azon fáradni, hogy ezek az Istentől rendelt és pedig az ember javára rendelt formák minél alkalmasabbakká és minél több ember javát szolgálóvá legyenek.

2. A társadalmi szolgálat második köre arra terjed ki, hogy a különböző társadalmi alakulatok *egymást kölcsönösen támogassák* és sajátos hivatásuk betöltésére segítsék. Ebből a szempontból különösen az állami közösségnek, mint a legnagyobb térfogatu és legnagyobb erővel rendelkező közösségnek van legnagyobb jelentősége. Tulajdonképpen az ő védelme, ellenőrzése és hatalma alá van rendelve minden más közösség. Ő az, aki az emberi közösségek között felmerülő kérdésekben a bíró szerepét is betölti.

3. A társadalmi szolgálat harmadik feladata az *azokon való segítség, akik az egymással szemben álló társadalmi alakulatok harcában sebeket kapnak* és a harcnak áldozatául estek. Azt ugyanis nagyon világosan kell látnunk, hogy az ember egész élete és így természetesen társadalmi vonatkozásai is meg vannak romolva. Isten azért teremtette az embert társas lényé, hogy ebben a társas mivoltában egyik ember a másik javára éljen. Az ember azonban még az élet társas vonatkozásait is arra használja fel, hogy saját maga számára úgy biztosítsa minél több ember támogatását, hogy ezért a támogatásért a magából minél kevesebbet adjon a másinak. Az ember önző társadalmi lény, ebből kifolyólag sohasem lehet társadalmi élete tökéletes, mindenki javát szolgáló társadalmi élet. A társadalmi életnek ez a megromlott állapota eredményezi, hogy nagyon sokan kimaradnak a társadalmi élet szükségképpen ajándékaiból és javaiból, mert ezeket a javaikat valaki náluknál erősebb a maga javára lefoglalja.

Mi az egyház feladata a társadalmi szolgálatnak ebben a hármas körében?

1. Legelső feladata nem lehet más, mint *a saját maga közösségének a szolgálata*, azaz, hogy igazi egyházzá, hitben és szeretetben élő közösséggé legyen. Miért nem tud az egyház önmagán

tul ható, az egész emberi élet minden társadalmi közösségét át-
alakító és meghatározó hatalommá lenni, miért nem tud az egyház
másokért többet tenni? Azért, mert az egyház nem igazi egyház.
Ha azt akarjuk, hogy az egyház és pedig épen a mi egyházunk,
minél többet tudjon szolgálni a különböző más társadalmi alaku-
latokért, annál inkább és mindenek előtt azt kell szolgáljunk, hogy
az egyház legyen minél inkább egyház. Ez pedig nem jelent mást,
mint azt, hogy minél világosabban hirdesse az Igét, ezzel növelje
tagjainak engedelmes hitét és termékenyen szolgáló szeretetét.
Gyenge egyháztól, igehirdetését, hitét elhanyagoló egyháztól nem
lehet semmit sem várni. Az egyháznak azonban nemcsak hitben,
hanem szeretetben is növekednie kell. Ez pedig azt jelenti, hogy
nagyon komolyan kell azon fáradoznia, hogy önmagán belül, tagjai
között ne legyenek magukra hagyott, szűkölködő, gondozatlan
tagok. Az őskeresztyéneket azért csodálták meg a pogányok, mert
nem volt közöttük szűkölködő és szegény. Nagyon sok pogány
azért csatlakozott a keresztyén gyülekezethez, mert annak tagjai
úgy szerették egymást, ahogy azelőtt soha senki. Az egyház leg-
első társadalmi feladata tehát az egyházat hitben élő és szeretet-
ben szolgáló társadalommá tenni a világban. Ilyen közösséggé
valójában Isten Igéje és Szentlelke teszi az egyházat, de az egy-
háznak és tagjainak az a feladata, hogy ebben a Szentléleknek
engedelmes eszközei legyenek.

2. Az egyház nem egyedüli társadalmi forma, körülötte más
közösségek is élnek, tagjai más közösségekbe: családba, nemzetbe,
államba stb.-be tartoznak. Az egyház második feladata a társa-
dalmi szolgálat terén az, *hogy ezeket az adott társadalmi közös-
ségeket hivatásuk minél teljesebb betöltésére segítse.* Említettük
már, hogy minden emberi társadalmi forma és ez alól még az
egyházat sem vesszük ki, meg van romolva. Ezek a társadalmi
formák hajlamosak arra, hogy eredeti, Istentől megszabott rendel-
tetésüktől eltérjenek. Jogi szempontból az államhatalom van arra
hivatva, hogy ezeket a közösségeket hivatásuk betöltésére segítse.
Azonban a jogrend fölött van Isten kegyelmének rendje és ennek
a rendnek a munkása az egyház. Az egyház második feladata
abban van, hogy Isten Igéje és hatalma által nemcsak a kisebb
társadalmi alakulatok, hanem még ez állam felett is határozott
kritikát gyakoroljon és minden társadalmi formát Isten Igéje által
megítéljen. Az egyháznak ezt a munkáját prófétai, őri hivatalnak
hívjuk. Igenis az egyháznak a maga igehirdetésén, figyelmeztetésein,
tanításain keresztül mindent meg kell tennie, hogy a
családok családok, az államok államok, a kulturális szervek kul-
turális szervek, a politikai pártok politikai pártok, a gazdasági
alakulatok gazdasági alakulatok legyenek, hogy közöttük a határok
ne mosódjanak el és mindenik hiven és lelkiismeretesen töltse be
a maga hivatását. Az egyház tehát örökös a társadalmi alakula-
tok között és azokat sajátos hivatásuk betöltésére figyelmezteti.
Ezt rajta kívül teljes szabadsággal senki más nem tudja megtenni,

mert egyetlen más társadalmi alakulatnak sincs az az egyetlen biztos szempontja, az Isten Igéje t. i., amelyet Isten az egyház által hirdet. Az egyház tehát nem helyettesíti a családot, nem lesz állammá, nemzetté, politikai párttá, gazdasági egyletté, szövetkezetté, mert neki nem az a feladata, ami a családé, államé, nemzeté, politikai párté, gazdasági egyleté, szövetkezeté, hanem ezeket arra figyelmezteti, hogy azzá legyenek, amire Isten rendelte őket.

De nemcsak figyelmezteti ezeket az alakulatokat az egyház, hogy maguk hivatását hiven betöltsék, hanem mindent megtesz, hogy igehirdetése, nevelői munkája, fegyelme által igazi Isten előtti felelősséget hordozó és másokért szolgálni tudó *munkásokot küldjön ezekbe a közösségekbe*. Az egyház a világból hívja be a maga tagjait. Ezek a tagok családtagok, állampolgárok, egyik vagy másik nemzet tagjai, egyesületi tagok, bank-részvényesek stb. Az egyház nemcsak kihívja ezeket a tagokat a maguk sajátos munkaterületükről, hanem oda vissza is küldi és pedig azzal a megbizással, hogy ott, ahol Isten élniök rendelte: a családban, államban, munkahelyen, irodalmi társaságban, szövetkezetben felebarátaik javára, Isten iránti felelősség terhe alatt éljenek. Ma nem az a baj, hogy nincsen kellő számú társadalmi alakulatunk, hanem az a baj, hogy ezekben nincsenek másokért szolgálni kész tagok és munkások. Nos, az egyháznak nem az a feladata, hogy pótolja ezeket az alakulatokat, mert ha pótolni akarná, önmaga is elveszítené igazi létjogát és megromlana, hanem az, hogy igazi vezetőket és tagokat neveljen ezek számára. Ezt a társadalmi szolgálatot igazán, teljes szabadsággal ismét csak az egyház tudja betölteni.

3. Végül az egyház sem lehet közömbös azokkal az 'embe-
rekkel szemben, akik a társadalmi alakulatok és osztályok küzdelmének *áldozatul esnek*. Az egyháznak mindent meg kell tennie, hogy minden társadalmi alakulat minél inkább betöltsse a maga hivatását és minél több ember javát szolgálja. Mindent meg kell tennie arra nézve, hogy igazi felelősséget érző, szolgáló lelkeket küldjön a különböző társadalmi alakulatokba. De ezzel a két feladattal még nem ért véget a szolgálata. Az egyháznak nemcsak önmagán belül, hanem önmagán kívül is meg kell látnia azt az embert, aki minden társadalmi alakulat támogatásától elesve, magában állva, szükségét szenved. Ez az ember az az útszéli sebesült, akit a könyörülő szamaritánus példázata szerint a pap és a lévita segély nélkül hagyott és akin a szamaritánus, aki más vallású volt és más nemzethez tartozott, akit a tökéletes zsidók lenéztek, könyörült. Az egyháznak ebben a munkakörben nem szabad azt kérdeznie, hogy az, akin segíteni kell, milyen felekezethez, milyen nemzethez, társadalmi osztályhoz tartozik. Mindentől függetlenül segítenie kell rajta. Ez az a terület, ahol a különböző egyházak közös munkaterületet találhatnak és kell találjanak.

Az egyháznak tehát határozott és sajátos programja van a társadalmi szolgálat mindhárom területén, ez a program egyenesen

folyik az egyház igazi lényegéből és egyetlen más alakulat programja által sem pótolható.

III.

Elvileg tehát tisztáztuk a kérdést és megállapítottuk, hogy az egyháznak igenis van sajátos szociális szolgálata és ez a szolgálat nem valami külön világban, külön emberekért folyó szolgálat, hanem a mindennapi emberért, itt ebben a világban végzett munka. A kérdés azonban az, hogy *ezt a feladatát betölti-e az egyház?* Előadásom alapkérdése éppen az, hogy ezzel a sajátos szolgálattal nem késett-e el az egyház? Jól kell látnunk, hogy maga a kérdés is megengedi annak lehetőségét, hogy az egyház tényleg elkésethetett, sőt amint a bevezetésben utaltunk is arra, határozott válaszok hangzanak, hogy az egyház tényleg el is késett már.

Amikor a tulajdonképpeni kérdésünkkel nézünk szembe, akkor tisztáznunk kell, hogy azt a kérdést, „*elkésett-e az egyház a szociális szolgálattal?*”, *honnan* tesszük fel? Az egyházon kívülről, vagy az egyházon belülről? Ugy-e, mint akik magunkat is bele értjük az egyházba? Vagy úgy, mint akik az egyházat annak hivatalosaival azonosítjuk és saját magunktól minden felelősséget elutasítunk? Ennek a részletkérdésnek tisztázása felettlébb fontos, mert ma divatos dolog református emberek között a saját egyházunk mulasztásairól úgy beszélni, mintha mi nem is tartoznánk hozzá az egyházhoz. Még mindig szokták hangoztatni, hogy miért áldotta meg az egyház a világháborúban a katonák zászlaját? Ezt a kérdést ma az egyház ellen csak annak van joga feltenni, aki akkor, amikor az egyház ezeket a zászlókat megáldotta, mint egyháztag ez ellen tiltakozott. Ilyen egyháztag pedig nem volt egyszem. Nem egy tőlem független, általam kívülről szemlélhető egyház áldotta meg a zászlókat, hanem az, amelyiknek én is élő tagja vagyok. A mostani kérdés megválaszolása is csak abban az esetben ér valamit, ha önmagamat is, és pedig mint felelős tagot beleértem abba az egyházba, amely felől kérdezzük, hogy nem késett-e el a társadalmi szolgálattal? És ha a kérdésre nyert válasz elmarasztaló lesz, az első sorban én reám nézve elmarasztaló ítélet, mert én is benne vagyok abban az egyházban, amelyik elkésett és így én is oka vagyok az elkésésnek, mert én sem tettem meg mindent, amit meg kellett volna tennem.

De egy másik alapvető kérdést kell még elintéznünk. *Melyik egyházzól* beszélünk, amikor feltesszük a kérdést: nem késett el az egyház a szociális szolgálattal? Itt nem valami általános egyházzól, hanem éppen a mi egyházunkról van szó. Első sorban a saját gyülekezetünkről, amelyiknek az istentiszteleteire oly ritkán szoktam elmenni, amelyiknek oly nehezen fizetek egyházi adót, amelyiknek a vezetőségét oly gyakran szoktam megbírálni. És másodsorban a mi erdélyi református egyházunkról, harmadszor a protestáns egyházakról és végül az egész világra kiterjedő egyetlen keresztyén egyházzól. De mindig úgy, hogy magamat is beleértem

az illető egyházi formába és pedig mindig úgy, mint a saját gyülekezetem tagját.

Ezek után lássuk, hogy mi lesz a feladott, izgató kérdésre adandó válaszuk: elkésett-e az egyház a szociális szolgálattal? Mi a kérdésre református módon, a mi sajátos gondolkozásunk szerint Isten Igéje alapján akarjuk a válasz megmondani. Nem emberi feleletet keresünk a kérdésre, hanem Isten válaszát. Isten szava pedig minden kérdéssel szemben Isten *ítéletét* jelenti. Isten mindig és mindenben az önmaga és miközöttünk, a mi munkánk és az ő mértéke közötti lényeges különbségre mutat rá. Ennek az ítéletnek mértéke alá állva semmit sem hívalkodhatunk a mi munkánk eddigi eredményeivel. Hiába mondjuk Istennek, hogy egyházunkban ilyen és ilyen szociális szolgálát folyik, sikerült ennyi és ennyi embert az egyházban együtt tartani, vezetni és támogatni, Isten rámutat a hiányokra és könyörtelenül megmutatja, hogy itt is, ott is bizony elkésett az egyház. Hiába mondjuk, hogy gyülekezeteink tagjainak 25–30%-a pontosan jár templomba, az úrvacsora vételére felhatalmazottak 15–20%-a valóban vesz is úrvacsorát, ő számon kéri, hogy mi van a templomba nem járó 70–75%-kal, mi van az úrvacsorával nem élő 75–80 százalékkal, mit tettünk, hogy ezek is szervesen beletagolódjának az egyház hit- és szeretetközösségébe? Mi hiába mondjuk, hogy van itt egy törzs, egy gyülekezeti mag, amelyik komolyan veszi az Igét és akarja, hogy újabb és újabb lelkek tagolódjának be szervesen az egyház életébe: Isten felteszi a kérdést, mit tettetek, hogy az egyháztól elidegenedettek és elszakadtak *mind* visszakerüljenek az egyházba? Hány lélek egyházunkhoz való kapcsolásával elkéstünk, véglegesen elkéstünk és még mindig késlekedünk, hogy bármilyen úton is elvigyük hozzájuk az Evangélium hívását. Egyházunk egyházzá építésében még mindig mennyire nem az evangélium erejében, hanem külső feltételekben, anyagi alapokban, más alakulatok: állam, társadalom támogatásában látjuk az egyházi élet és egyházszerzés feltételét.

Ugyanezzel az ítélettel nézünk szembe, ha az egyház második társadalmi feladatát nézzük.

Az egyház második feladata *kritikát gyakorolni* a különböző társadalmi formák felett, azokba *igazi tagokat küldeni* és azokat *sajátos hivatásuk betöltésére segíteni*. Az egyház e feladat betöltése körüli mulasztásai az első feladat beneműltése miatti bűnökből erednek. Mily szörnyű dolog látni azt a sok szédült, békeség nélküli, ál-családi életet és az azokból kiáradó fertőt, amely itt vonaglik körülöttünk. Mily rettenetes látni a különböző társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális alakulatok kinos vergődését, egymás közötti versengését és ami a legszörnyűbb: tehetetlenségét. Nemzeti életünk ezer bűnnel van megfertőzve, közéletünkben szörnyű mulasztások, vétkek ezrei vádolnak. Megtett-e az egyház mindent, hogy ezeket az alakulatokat hivatásuk igazi betöltésére figyelmeztesse, küldött-e az egyház igazi tagokat ezekbe az alakulatokba? Az

egyház nem merte és nem meri a szavát ezekkel szemben fel-
emelni, mert rá van szorulva ezek támogatására és azért van ezek
támogatására rászorulva, mert nem akar igazán az lenni ami, egyház
és semmi más. Ehelyett mit tett és mit tesz az egyház? Igen gyakran
saját lényege kockáztatásával, csak hogy valami munkát tudjon fel-
mutatni, nemzeti, kulturális, gazdasági szervvé akar átalakulni.
Nem ő maga befolyásolja a többi alakulatot, hanem engedi, hogy a
megromlott családi, gazdasági, társadalmi, politikai élet hatásai
befolyanak az egyházba és azt tovább rontsák és gyengítsék.

Végül itt vannak a mi társadalmi élet áldozatai, munkanél-
küliek, munkában megrokkantak, éhezők, betegek, halálraítéltek,
testi és lelki nyomorúságok között vergődők. Ezek és ezek haltak
meg anélkül, hogy csak egyetlen jelét is láthatták volna, hogy a
szeretet parancsát szüntelenül hirdető Krisztus egyháza itt van
ebben a városban is. És ezek és ezek vannak széles ez ország-
ban és milliók ebben a világban, akik nem érezték és nem érzik,
hogy Krisztus azért is alapította az egyházat, hogy az a szeretet-
ben, mindenre való tekintet nélkül, boldogan, tékozlóan, önmagát
felemésztően szolgáljon.

Az egyház elkésett, mert számtalan tagját nem tudta bele-
vonni a maga hit és szeretet közösségébe, mert számtalan más
társadalmi alakulat az egyház hatása nélkül él és elkésett, mert
emberek ezrei maradtak és maradnak naponta az egyház szeretet-
szolgálatának javai nélkül.

A kérdés az, hogy ez az ítélet, amely az egyházat és benne
mi magunkat ilyen szörnyen elítél, az utolsó szó-e ebben a kér-
désben? Ez a szó komoly és igaz szó. És Isten Igéjén alapuló-
szó, a mi Istenünk ítélő Isten, aki az Írás tanúsága szerint szün-
telenül megítéli és ítélete alatt tartja a maga egyházát. Ezt az
ítéletet szépíteni, megmásítani, eltusolni nem lehet. Nemcsak a
világ, hanem maga az Ur is elmarasztalja ebben a pörben az
egyházát.

Isten jól tudja, hogy az egyház bűnös és bűnbocsánat nélkül
soha meg nem élhet. Ez az oka annak, hogy az apostoli hitvál-
lásban mindjárt az egyház után ott van a bűnök bocsánatáról
szóló tétel is. Isten megítéli a bűnt, de a bűnöst ebben az ítélet-
ben megtérésre, bűnei megbánására és új életre hívja fel. Ez az
ő kegyelme. Isten a megtérő bűnösnek megkegyelmez. Jól jegyezzük
meg, csakis a megtérő bűnösnek. Annak, aki bánja és szégyenli
a bűnét és elhatározást mutat az új életre. A megtérő egyháznak
Isten ad még egy lehetőséget.

Az ítélet után *Isten kegyelmének* is van tehát szava az egy-
házhoz. Mit mond ez a kegyelem? Mindenek előtt arra figyel-
meztet, hogy az egyház erre a kegyelemre red van szorulva és az
egyháznak ez a kegyelem az egyetlen menedéke. A világ kimon-
dotta az egyház felett az elmarasztaló ítéletet. Isten maga is ki-
mondja az ítéletet felette szüntelen. Ettől az ítélettől csakis Isten
kegyelme tudja az egyházat megmenteni. De ez a kegyelem való-

ban megmenti a hozzá forduló egyházat. A kegyelemben élő és nem a maga jócselekedeteiben, munkája eddigi eredményeiben bízó, azokat szüntelenül hivalkodva emlegető egyháznak Isten megmutatja, hogy bűnbánatán és megtérésén át, Obenne mindig menedéket tud találni. Ez az egyház meglátja, hogy őt nem emberek munkája, ügyessége tartja fent, hanem Isten kegyelme és őt emberek véleménye, dűhe, ellenmunkája soha meg nem szüntetheti, mert az egyház Istené, Ő ennek az egyháznak vezére, oltalmazója és királya. Ez a kegyelem ad bátorságot az egyháznak a bűn minden támadásával szemben. De ezen felül ez a kegyelem mindig rámutat az egyház életének olyan jeleire, amelyek az egyház hitét és erejét fokozzák. Ha az egyházi munka eddigi eredményeit a magunk szemével hivalkodva nézzük, akkor Isten ítélete rámutat ezeknek a jeleknek gyengeségére, bizonytalanságára és a jelek melletti rettentés kiáltó szükségekre. Ha azonban az egyházi munka eredményeit nem mint saját munkánk eredményeit, hanem mint *Isten kegyelmének a jeleit* nézzük, akkor azokban Isten egyre többre bízó szavát tudjuk felismerni. Ime Isten megengedte, hogy a gyülekezet egynegyede hallgassa az igét, ime Isten kegyelme lehetségessé tette, hogy az idén százötven gyermeknek ruhát adhassunk, hogy huszontöt özvegyről gondoskodhassunk, hogy három új szórványba kimehessünk. Bűneink ellenére Isten kegyelme ezt lehetségessé tette. Mégsem vetett el minket. Ezekben az adományokban legyünk hűek őhozzá, hogy többre bizzon minket ezután.

A kegyelem valóságának felismerése megmutatja, hogy az egyház ideje a Krisztus visszajöveteléig tartó *kegyelmi idő*. Krisztus a világ végén visszajön a világba és megítéli ezt a világot és benne minden embert.

Ezután az ítélet után őmaga megszüntet minden bűnt, nyomorúságot, szenvedést, ellentétet és halált és teljesen készen elhozza Isten országát dicsőségében és teljességében. A társadalmi kérdés csak ebben a végső ítéleiben szűnik meg, addig csak fáradozni lehet annak megoldásán, de azt megoldani nem lehet. Az egyház, amelyik felismerte, hogy ő ennek a világ felé közeledő Istenországának az előhírnöke, előcsapata, előörse, az tudja, hogy kegyelemből él, tudja, hogy az ügy, amelyért harcol, Istenországa nem valami bizonytalan kimenetelű, emberek által megszüntethető, beszüntethető ügy, hanem a hatalmas Isten megmásíthatatlan szándéka. Ez az egyház minden körülmények között erős, mert, tudja, hogy mögötte mint előörs mögött ott áll a hatalmas sereg, élén Krisztussal, aki jön a világba és akié lesz az utolsó szó minden kérdésben. Ez az egyház azonban nemcsak bátor, hanem termékeny és találékony egyház is. Igazán csak az az egyház tud társadalmi téren dolgozni, amelyik nemcsak a múlt, hanem a jövő felől is Krisztust látja maga előtt. Ez az egyház szegény és takarítás, emberi számlítás nélkül, mint Krisztus előörse boldogan és szabadon viaskodik minden hitetlenséggel, társadalmi bűnnel

és szükséggel szemben, mert tudja, hogy ki áll mögötte és kinek tartozik számadással. A világ végéről szóló keresztyén tanítás nem-hogy lohasztaná a keresztyén munka erejét, hanem ellenkezőleg ez minden igazi keresztyén szolgálat leghatalmasabb ébresztője és mozgatója.

Akármit mond is a világ az egyház ellen, mindaddig, amíg az egyház Isten ítéletének tűzében megítéltetvén, igaz bűnbánattal Isten kegyelme felé fordul és ezt a kegyelmet elfogadva szolgál Istennek, nem késelt el a társadalmi szolgálattal. De mihelyt az egyház Isten kegyelmét megveti és a maga erejében, munkája elért eregményeiben bizakodik, azonnal elkésik minden szolgálattal.

Merjen az egyház minél inkább egyház, Isten kegyelméből élő, valóban Istenre támaszkodó, őt mindenki felett Urának elismerő nép lenni, mert annál inkább tudja a többi társadalmi alakulat sajátos feladata betöltésére segíteni, tud azokba Isten előtti felelősséggel és keresztyén szeretettel megáldott tagokat küldeni és tud az ember nyomorán segíteni. Ne akarjon az egyház semmi más lenni, csak Istennek engedelmeskedő egyház és akkor Isten kegyelme által mindinkább és mindinkább meg tudja mutatni, hogy nem késelt el a társadalmi szolgálattal.

László Dezső.

Hazánk ref. elemi és tanítóképző intézeti oktatásügyének helyzetképe.

Ezzel a cikkel egy régóta fennálló hiányérzetet óhajtok ki-
elégíteni. Abban a mindjárt két évtizedes tapogatózó munkában,
amelyet elemi és középiskoláink a világháborút követő impérium-
váltás óta végeznek, illik, hogy végre komolyan széjjeltekintsünk,
számbavegyük a nevelési céljainkat, szellemi erőnkét és azok kö-
zött a kerekék között, amiket a tanügyi vonatkozású állami törvé-
nyek és rendeletek megszabnak, befektesstük és gyakorlatilag meg-
valósítsuk azokat az alapelveket, amiken egy egészséges, virágzó,
a művelt világgal lépést tartani képes kulturális, szellemi és lelki
életet tudjunk kiépíteni.

Mindenekelőtt mély sajnálattal állapítom meg, hogy ez a ko-
moly szemletartás már sok évvel ezelőtt nem történhetett meg.
Súlyos külső és belső okai voltak ennek, amik azonban csak rész-
ben magyarázzák a történeteket.

A külső, azaz a mi egyházi és egyéni életünkön kívül álló
okok közül csak az egészen nagyokat említem. Maga az állam-
hatalom az eddig eltelt évek alatt a megnagyobbodott keretei kö-
zött a stabilis berendezkedésre fordította főerejét és figyelmét és
ebben az igyekezetében olyan akadályokkal találkozott, amelyek
miatt hosszabb időre szóló, maradandó tanítási terveket egyetlen
iskolatípusnál sem tudott megalkotni. Csak így érthetjük meg,
hogy megállapodott tanügyi törvények és azokkal, valamint a mo-
dern pedagógia követelményeivel összhangban álló tantervek még
az impériumváltás utáni 18-ik esztendőben sem léteznek.

Hogy csak a saját munkakörömhöz egészen közel álló elemi
iskolai és tanítóképző intézeti oktatást említsem, az 1924. évi s a
maga nemében első elemi iskolai és képzőintézeti törvénynek
sokszori módosítása után 1934-ben meghozatott az új elemi isko-
lai törvény és ma már ez sincs változatlanul érvényben, több egé-
szesen újkeletű módosításokon ment már keresztül.

Az 1934. évi törvényhez szabott és 1936-ban megjelent leg-
újabb elemi iskolai tanterv még egészen friss keletű. Alkalmazása
csak a folyó iskolai évben kezdődött. Sok, egészen modern peda-
gógiai követelményt tartalmaz. Különösen a gyakorlatiasságnak és
a nemzetnevelésnek kihangsúlyozása mutatja, hogy az új idők pe-
dagógiai szellemében készült, azonban az is kiérzik belőle, hogy
elemi iskoláinkkal, a tanítóssággal s gyermekekkel szemben túl-

követeléseket támaszt, amiknek — alig hiszem, hogy képesek legyenek teljes mértékben megfelelni.

Még sokkalta bizonytalanabb a helyzet az elemi iskolai oktatással szoros összefüggésben álló tanítóképzés terén, tanítóképző intézeti tanterv még ma sincs. Történtek ugyan átmeneti intézkedések, legutoljára az 1935—36. év folyamán, amiknek részletes magyarázatát a kibocsátandó új tanterv ígérte, azonban ez az ígért még beteljesedésre vár.

Nem sokkal jobb a helyzet a középiskolai (gimnáziumi és liceumi) oktatás terén sem. A középiskolai törvényen és tanterven is folytonos változtatások történnék, amik lehetetlenné teszik egyéges tanítási rendszernek a kialakulását. Mert azt talán nem szükséges bővebben fejtegetnem, hogy a tanügyi törvények, főképpen a tanterv, lényegesen különböznek minden polgári vagy közjogi törvénytől. Hogy egy tanügyi törvényből élő valóság legyen, hogy a törvény szelleme a nevelésben és oktatásban érvényesülhessen és ott észrevehető lélekformáló hatásokat kiválthasson, ahhoz nem elég a törvény kihirdetése, oda idő kell, elsősorban az illető iskolák tantestületeinek kell azt jól megemésztetniök, a törvény szellemével mindenben megegyező tankönyveket, tanmeneteket kell szerkeszteniök, a tanárnak és tanítónak a növendékeken ki kell azt próbálniok, konferenciákon a szerzett tapasztalatokat meg kell tárgyalniok, úgyhogy évek kelljenek hozzá, amíg a sokféle tapasztalat összevetéséből kialakulhat egy olyan nevelési vagy tanítási rendszer, amely az illető tanügyi törvénynek vagy tantervnek jó avagy hiányos voltát végleg eldönti.

Hogy a mi kálvinista iskoláinkban és itt — ismétlem — első sorban az elemi és képzőintézeteinkre gondolok — az ú. n. középiskolák állapotának bírálatát, az azokat közelebbről ismert tanáriársaimra bizony az eltelt idő alatt sem tudott egy határozottabb, eredményesebb és nivósabb szellemi élet kifejlődni, annak legfőbb okát a tanterv és a tantervet meghatározó elemi iskolai törvény folytonos változásában, az állandóság, a kívánt nyugalom hiányában látom.

Ezzel szoros összefüggésben áll a tankönyvkérdés, amely az elemi iskoláinkban a legutolsó években kezdett valamennyire nyugvópontra jutni, tanítóképzőinkben azonban még ma is a lehető legrosszabb állapotban van. Minthogy iskoláink semmi állami anyagi támogatásban nem részesülnek és mert egyházaink még a legszükségesebb személyi és dologi kiadások anyagi fedezetét is csak a legnagyobb nehézségek árán képesek előteremtteni, a gyakran változó tantervnek mindenben megfelelő tankönyvek szerkesztése képtelenség volt, a már egyféleképpen megszerkesztett tankönyveket toldozva foltozva tovább kellett használnunk, vagy egyáltalán nem használtuk és amikor az államhatalom időnkénti szigorú elrendelése folytán egy-egy tankönyv helyett más, az akkori tantervnek jobban megfelelő könyv készítése vált szükségessé, az a legtöbbször elszetve, az arra legalkalmasabb személyek kellő ki-

válogatása nélkül történt, ezért van az, hogy a legtöbb tankönyvünk — tisztelet a kivételnek — elcsúszott munka eredménye — amiért azonban egy szó szemrehányással se illessük tankönyvróinkat, mert ők így is, fogyatékosan is, dicséretes munkát végeztek.

Még a külső, a tanítói és tanári körön kívül álló okok közé kell sorolnunk azt a rendkívül nehéz anyagi helyzetet is, amelyben nevelőink kezdetül fogva voltak, de ma talán a legsúlyosabb mértékben vannak.

Míg az iskoláinkkal szemben támasztott követelmények és a működésük zavartalan menete elé kerülő akadályok folytonosan növekedtek, amiknek a kielégítésére és kikerülésére anyagilag mind gondtalanabb tanítói rendre lett volna szükség, a valóságban éppen ellenkezőleg történt, az igények felfelé emelkedésével a tanítóság életstandardja lefelé szállott, aminthogy fokozatosan lefelé kiapadt az iskolák fenntartására szükséges dologi kellékek erőforrása is. E két ellentétes irányú fejlődési vonal jó eredményre nem vezethetett.

De most nézzünk kissé magunk felé, az egyházunk belső életébe, mindenekfelett pedig a saját lelkünkbe! Azok között a külső keretek között, amik között eddig éltünk megtettünk-e mindent és olyan mértékben, amit és amilyen mértékben meg kellett volna tennünk? Bizony nem tettünk meg! Nem voltunk sem az igényeink terén olyan mértékben visszavonulók, sem a munkakifejtésünkben olyan mértékben elöretörök, ahogyan mindezeket a külső adottságaink megkövetelték. Itt lehetetlen nem gondolnom arra a mindenki előtt csodaképpen álló példára, amit egy Balázs Endre nevű nyugalmazott tanítóképző intézeti tanár állított minden idők tanítósága elé, aki az elmúlt hetekben 50 000 pengőnyi (1 és félmillió tejnyi) alapítványt tett annál az intézetnél, amelyik őt felnevelte, hogy abból évenként 200—200 pengő ösztöndíjat kapjanak olyan szegény tanulók, akik a saját erejükből iskolaszereiket képtelenek beszerezni. Nem az összeg nagysága a megcsodálni való ennél a példátlanul álló fejedelmi alapítványnál, hanem az az erős akarat, az a szívós kitartás, ahogyan ez az ember egy életen át tudott kopottan, minden magasabb testi és szellemi igényről lemondottan, a legszerényebb koszttal beérve, élni egy magasabb eszmének, az embertársain való könyörületesség eszméjének. Hála Isten, hogy vannak előttünk példák, mint ahogyan voltak a múltban is (gondolok e pillanatban egy Kőrösi Csoma Sándorra, egy Misztótfalusi Kiss Miklósrá, egy Apáczai Cseri Jánosra, egy gróf Bethlen Katára és a többi nagyra), akiknek megdicsőült alakjai úgy állanak előttünk, mint a bronzba öntött erős emberi akarat, mely a legnagyobb szenvedések árán is diadalhoz juttat.

Ilyen példák láttára meg kell éreznünk, hogy mi, én is és mindnyájan, sokkal többet kellett volna hogy tegyünk iskolatagjaink fellendítésére, mint amennyit tettünk. Csak nézzünk egy kicsit széjjel! Nem irigységgel, hanem boldog örömmel állapítom meg, hogy róm. kath. teslvéreinknek van már egy igen jól szerkesztett,

negyedévenként megjelenő pedagógiai folyóiratuk, az Iskola, amely a neveléstan, a tanítástan, a gyermekmegfigyelés, a falumunka, a népzene, az irodalom, a történelem és minden olyan ismeretág köréből hoz igen értékes és mindig időszerű cikkeket, amelyek a gyermekeink szellemi és lelki fejlődésére igen jótékonyan hatnak. Miért ne tudnánk mi is egy ilyenféle lapot megindítani, amely az egyetemes magyar érdekek mellett a mi sajátos kálvinista nevelési eszményünket is képes volna kidomborítani. Ez az eszmény Istenben bízó, hithű, emberszerető, nyelvéhez, multjához, ősi tradícióihoz ragaszkodó, munkás, józan életű nemzedékeknek a nevelése, akiknek a vállain egykor biztosabban fog nyugodni néptünk és Anyaszentegyházunk jövődjéje, mintahogyan a mi vállainkon nyugszik. Milyen nagy segítséget nyujtanánk tanítótestvéreinknek, ha egy ilyen lapban minden iskolakérdéssel kagcsolatban megadnók a szellemi segítséget s ugyanakkor őket is öntevékenységre, a lapban való közreműködésre buzdítanók. Az ehhez való szellemi feltételekkel — hála Isten — rendelkezünk. Olyan a mi egyházunk szellemi munkás tábora, hogy csak meg kell találni a hangot, ahogyan hozzájuk szólunk, csak meg kell fújni a toborzó kürtöt, azonnal táborba száll és a legdicsőségesebb feladatokat hajtja végre.

Nagy akadálya a mi eredményesebb munkakifejtésünknek az is, hogy a tanárságunk és a tanítóságunk még mindig nem alkotta meg a maga egyházkerületi szervezetét, a tanári és tanítói értekezleteket. Hány nagyfontosságú iskolai kérdést lehetett volna ezen értekezletek kebelében már eddig is megtárgyalni, amelyek az eltelt 18 esztendő alatt oly sokszor előfordultak és az egységes irányítás hiányában olyan sokféle eljárásra kényszerítették egyes iskoláink vezetőségeit. Megnyugtató ebben a kérdésben az a tudat, hogy egyházkerületünk bölcs vezetősége már tervbe vette a szervezetek megalakítását a kezdeményezés jogát fenntartván magának.

Amikor Az Út igen tisztelt szerkesztője, dr. Imre Lajos testvérünk kitűnően szerkesztett lapjának pedagógiai rovatval való kiegészítését tervbe vette, előtte is ilyenféle gondolatok állhattak, Ő is a mi néptünk nevelésének egy határozottabb irányban haladását láthatta maga előtt és ennek a célnak a szolgálatára ajánlotta fel lapjának hasábjait. Fogadjuk örömmel és hálás szívvel ezt az ajándékot és mutassuk meg szívós kitartással, hogy e cél sikerét egyrészt a lap megrendelésével, másrészt a lap részére írt pedagógiai tárgyú cikkeinkkel minden erőnkől elő fogjuk mozdítani.

Csefő Sándor.

A szem védelme az iskolában.

I.

A legfiatalabb tanító is rövid működése után tapasztalhatja, hogy a legegyszerűbb szülő is mennyire félti, védi és óvja gyermeke egészségét.

Amikor az iskolába adja, nehezen válik meg tőle és a tanító lelkére köti: „Aztán vigyázzon reá tanító úr!” Ez nemcsak azt jelenti, hogy a gyermeknek csak a lelki kiképzésére vigyázzon és fordítson gondot, hanem azt is jelenti, hogy a testi egészségére is ügyeljen.

Bizony — valljuk be — sokszor igen nehéz feladat elé van állítva a tanító; különösen akkor, amikor egy-egy élénk emberpalántára kell vigyáznia. Megeshetik igen könnyen, hogy a leglelkiismeretesebb felügyelet és a legéberebb vigyázat dacára is baj történik. Ilyenkor azonban a tanító lelkiismerete nyugodt és biztosan állhat ítélőbirái elé.

Vannak azonban olyan esetek, amikor elsősorban a tanító éberségétől és — bizonyos fokig lelkiismeretétől van függővé téve a gyermek további testi fejlődése.

Ezek közül az esetek közül egyre — szerintem a legfontosabbra — szeretném felhívni tanító testvéreim figyelmét.

Igaz, hogy most már gyorsan közeledünk az évvégéhez, de egyenesen az a célom, hogy ezen kis írásra felfigyelve; tegyék azt az emlékeztetőbe, hogy a jövő iskolai évben vegyék hasznát az alábbiakban elmondottaknak.

Azt az igazságot leszögezhetjük, hogy minél kisebb gyermekkel foglalkozunk, annál több oldalú az óvó, nevelő feladatunk. Ennek azonban ki kell terjednie az *érzékszervekre is*. Gyakran találkozunk nagyotthalló, rosszul látó s más fogyatékoságú tanulókkal. Önkéntelenül is az az érzése az igazi tanítónak, hogy az ilyen tanulóval szemben külön feladata van, míg az osztály többi részét óvnia kell szerveik romlásától.

Ez alkalommal tárgyaljunk a *közellátó (myopás) szemekről*.

A közellátóság okairól csak általánosságban tudunk annyit, hogy azok a szem munkájában, a közelre nézést kívánó, a szemmel végzett tartós munkában, főként az olvasásban és írásban lappanganak.

Hogy kinek van hajlama közellátóságra, kinek nincs a szem myopás családból való gyermekek között, azt megítélni nem lehet ;

csak azt tudjuk meg, ha már van a gyermeknek egy kis kezdődő közellátósága. Ezt sem igen könnyű megítélni annak, aki a szakember bőséges eszközeivel s vizsgáló módjával banni nem szokott. A szülők meg a tanítók minden gyermeket közellátósággal gyanúsítanak, aki közelebbről néz, mint a többi: Ez pedig magában nem jelent myopiát, sőt legtöbbször az ellenkezőt (a messzelátóságot) jelenti.

Legtöbb gyermeket, akinek myopiájára van gyanú vagy azzal a panasszal viszik az orvoshoz és hozzák az iskolába, hogy igen közelről olvas és íráskor igen ráhajol a papírra, vagy azzal, hogy az iskolában a falitáblára nem lát jól, hogy távolra lát rosszul. *Egyik panasz sem jellemző a közellátó fénytörési állapotra.*

Azt, hogy melyik gyermek közellátó vagy messzelátó, csak tüzetes orvosi vizsgálattal lehet megállapítani. Ennek a hibának fokozódását megakadályozni első sorban a tanító feladata, akinek kötelessége szabályozni a szem használatát. Idáig e tekintetben mit tett a tanító? Figyelmeztette a szülői. A szülő pedig — ha csak módja volt hozzá — orvoshoz vitte. Az orvos pedig adott egy bizonyítványt, amely felmenti a gyermeket a rajzolás, kézimunka, szépírási tanulása alól. De ez nem elég; sőt legtöbbször felesleges a kistokó, tehát még komplikátlan közellátóság ellen. Az a fő feladatunk, hogy minden okot elhárítsunk, mely a nézett tárgy (a könyv, az írópapír) közelítését követeli.

Az ilyen okok egyike a *gyermekben* van, abban a lelki állapotban, mely arra készíti, hogy a különben nem kicsiny betűket igen közel tartsa s még inkább megnagyítsa, hogy apró részzeikről magának külön-külön számot adhasson. Az „a-b-c vadászoknak“ ez a szokása elmulik, mikor az olvasásba jól begyakorlódnak, de addig némelyiknél már megtette a rossz hatását.

Ez ellen s általában olyan esetekben, mikor — jó távollátás ellenére — egyszerű rossz szokás a nagyon közelről nézés, egyetlen tennivalója van a tanítónak, szülőnek egyaránt: *a szorgos, folytonos ellenőrzés és leszoktatás.*

Kitartással ez mindig elérhető. Meg kell mondani a szülőknek, hogy az ilyen gyermeknek megvan a képessége arra, hogy 30 cm-ről olvasson, tehát nem szabad közelebbről olvasnia. Ezt naponta többször mértékkel kell ellenőrizni s meg kell követelni. A szülők, kivált az értelmesebb anyák ma nem olyan hitetlenek, mint azelőtt 30—40 esztendővel voltak; bizonyára örülnek, ha valami határozott teendőjük akad, amiben bízhatnak.

Ennyit a gyerekekről.

A világtítás célszerűtlensége ritkán ad okot panaszra az *iskolákban*, mert ablakaik elég nagyok, legtöbbször jól vannak elosztva s elhelyezve a tanulók bal keze felől; de annál rosszabb lehet a világtítás a gyermek *otthonában*.

Sürgetni kell a családokban, de kivált közellátó gyermekek érdekében, hogy jó világtítással is csökkentésük a szem megterhelését s a közelrenézés kényszerét.

Igen ajánlatos a következő módszer:

Legyen egy közönséges méretű, négyszögletű, nem ingólábú asztal keskenyebb végével az ablak felé irányozva, minél kisebb ez az ablak, annál közelebb hozzá; a gyermek helyéről az égboltnak lehetőleg nagy darabja legyen látható, mert ettől függ a világítás bősége, (olyan ablakhoz nem kell tenni az asztalt, hol az ég nem látható.) A széket, melyen írás vagy olvasás alkalmával a gyermek ül, valami rátett pótlékkal (a szék ülőjével egyenlő nagyságú, kellő vastagságú deszka-szerkezetből) annyira kell magasítani, hogy a gyermeknek ne kelljen az asztalra kapaszkodni, hanem könyökét s karját erre ráfektesse; a lába ne lógjon a levegőbe, hanem kellő magasságú számolyon nyugodjanak a talpai; a széket alá kell tolni az asztalnak, hogy a gyermek ne legyen kénytelen előrehajolni s hátát — lehetőleg még írás közben is — a szék támlájához velhesse.

Még egy dolgot kellene megszokni az írás első gyakorlásától kezdve; hogy az *asztalon egy a gyermek felé lejtős író-lap legyen, amivel a fej lehajtsádt kevesbítjük.*

Ezt a sokat író emberek maguktól eltalálják legtöbbször s ezért használnak igen sokan állva íróasztalt, melynek ferde lapja van. Pedig ez rájuk nézve csak némely rossz érzések megszüntetője, míg gyermekek szemének veszélyektől mentő segítője lenne!

A legújabb orvosi közlések szerint a *fej lehajtása egyik legfontosabb tényező a közellátás keletkezésében.* Milyen könnyű volna azt legalább is kevesbíteni azzal, hogy az asztalra egy olyan lejtős deszkalapot tennénk, melynek szélessége, a gyermekkel szemken 35—40, hosszúsága 50 s felemelt szélének magassága mintegy 10 cm-t tesz s melyet az elhelyezkedett gyermek magához húzhat, hogy az (iskola egészségstanából ismert) ú. n. *negati distanciát* biztosítsa.

Az író és olvasó gyermek ilyen ellátása igen kevésbe kerülne és biztosítaná őt a jó világosságról, a fej lehajjtásának csökkentéséről, az írólapra való könsyszerített lehajjtás megszüntéről.

II.

Külön kell a *mesterséges világlítás* dolgáról szólanunk, mert a legfelháborítóbb hibákat ebben találjuk. Ne is szóljunk a teljesen szegény családok gyermekeiről, kik egyetlenegy szobájokban, egy közös, rossz petróleumlámpa világánál, elgörcbülve, csaknem orrukkal érintve a papírt, szörnyű alkalmatlan módon, többedmagokkal egy asztalon végzik az írást.

A szegénységgel sok olyan szenvedés jár együtt, melyen sem a tudomány, sem a legjobb érzésű orvos vagy tanító nem segít. De a legjobb családok gyermekei is rosszul vannak ez irányban ellátva. Lehet, hogy tele van a szoba világossággal, nagy petróleumlámpa függ az asztal felett, vagy sok villanykörte szór fényt az egész szobára, *de azok az író gyermektől mind több méter távol-ságra vannak s szegénykének nem jut egy jó ernyővel ellátott*

lámpa az íróasztalára, balkeze felől úgy helyezve el, hogy papírját bőven érje annak világa, de szemébe ne világítson be. Ez igen fontos mozzanat, mert a betűk annál messzebről láthatók, minél élesebben vannak megvilágítva s minél árnyékoltabb a szem.

Ez is olyan dolog, amire nem pénz szükséges, csak figyelem és amire a taníónak kell felhívni — szükség esetén — a szülők figyelmét s irányozni vagy erélyesen tiltakozni a nagyon csekély fényű vagy igen szemsértő (pl. szabad, nem homályos üvegű s nem ernyős) lámpa ellen.

Az olvasásnál jóval könnyebb ezt teljesíteni. Szabálynak kell elfogadnunk, hogy a gyermek, sőt a nagyobb tanuló is, mindig egyenesen ülve, a kezében tartsa a könyvet, melyből olvas, hátát megtámasztva s a világosságnak fordítva úgy, hogy a betűkre essék a világosság és ne a szembe. Kivánatos, hogy a könyökét megtámaszthassa s keze el ne fáradjon. Az asztalra tett könyvből, letámasztott alkarral, lehajtott fejjel olvasni tilos. Nemcsak a szem, hanem a tüdő érdekében is.

Nem könnyű, de mellőzhetlen kötelesség megtanítanunk a gyermekeket arra is, miképpen olvassanak még szabad idejükben is szemök megterhelése nélkül. Annyit okvetlen követeljük meg, hogy ne olvassanak olyan rossz világosságban, melyben a legkisebb betűt 30 cm-ről nem látják.

Ez a gondolat átvezet minket a szemmunka szabályozására. Az olvasás és írás a fentebb elsorolt kártékony mozzanatokon kívül azért is ártalmas és fárasztó a szemre nézve, mert tartósan több órán át végzi a gyermek.

Minél szorgalmasabb, lelkiismeretesebb a gyermek, annál ritkábban szakítja meg a szem munkáját. Minél jobban unja ezt a munkát, annál kevésbé fog az ártani a szemének, mert gyakran félbeszakítja, szemét is, gondolatait is másra irányozza. Az olvasás és írás rossz hatását csak ilyen megszakításokkal lehet mérsékelni. Évéggett úgy kell a tanulói munkát időközökben elosztani, hogy nagy, hosszú pihenő időközök válasszák el a szemmunka egyes részleteit egymástól.

Az ilyen gyermeknek és ifjúnak nem kell egyfolytában végezni az egy napra eső munkát. Az a rossz szokás pedig, hogy sok tanuló minden írásbeli és olvasásbeli teendőjét estére gyűjti össze, e tekintetben félelmes. El kell a házi munkát osztani esteli és reggeli, vagy délutáni órákra úgy, hogy mellette jusson idő télenyáron hosszabb mozgásokra a szabadban.

A szemmunka tartósága ellen a tanító az órák sorrendjében segíthet oly módon, hogy nem tesz egymás után olyan tanórákat, amelyen állandóan írni vagy olvasni kell.

A növendékek elhelyezésénél pedig legyen figyelmes és a myopás és az erre hajlamos gyermekeket ültesse az első padokba, hogy azok folyton a szemé előtt legyenek és egyszer se mulassza el őket figyelmeztetni a helytelen ülésnél, írásnál vagy olvasásnál.

A tanuló munka, de általában a közellátó ifjú emberek mun-

kája a nézett tárgyak kis terjedelme miatt is lehet káros a szemre nézve. A nyomtatvány, a tankönyvek betűinek nagysága, sorainak hossza, papírjának színe, fénye, az írásra használt füzetek vonalzása, a mintarajzok finomsága, a leányok kézimunkája és több ehez hasonló dolog mind árthat a szem munkájának.

Azt, — amint már fentebb említettem — amit a gyermek (főleg a kezdődő közellátó) nem lát meg 30 cm-ről, nem szabad a kezébe adni.

Végül még csak azt kötöm a tanító és a szülő lelkére, hogy elemi iskolába járó gyermeknek általában, a közellátóság fejlődésének kezdetén vagy folyamában levőknek pedig még később is káros dolog olyan külön elfoglaltatást adni, olyan külön munkát okozni, amely túlmege a tanulói kötelességeken.

Nagyon érthető okok azok, melyek a szülőket az idegen nyelvek, a rajzolás, a zene külön órákon való taníttatására indítják, de a kis gyermek és a közellátók szeme ezt nem bírja.

Inkább legyen csekélyebb az illető ifjú műveltsége, melyet később kipótolhat, mint súlyosabb a myopiája, melyet sohasem kevesbíthet, ha egyszer kifejlődött.

Kovács Lajos.

Újjászületés.*

Ha az újjászületésről szóló megjelölt és más szentírásbeli helyeket figyelmesen vizsgáljuk, okvetlenül föl fog tűnni, hogy e kifejezés két különböző dolognak megjelölésére szolgál, amelyek elsősze egyetemes világjelenségre, másszóval kozmikus mozzanatra vall, míg másodika a személyes belső lelki folyamatra vonatkozik. Így Máté 19:28 ban „az újjászületéskor, amikor az embernek Fia beül az ő dicsőségének királyi székébe“, ha azt egybevetjük az utolsó ítéletre vonatkozó kijelentéssel: „Mikor pedig eljő az embernek Fia az dicsőségében, és ővele mind a szent angyalok, akkor beül majd az ő dicsőségének királyi székébe“ (Máté 25:31) nyilvánvalóvá lesz, hogy az itt (t. i.: Máté 19:28 ban) említett újjászületés alatt az egész teremtettségnek a végtélet után tökéletességben való újjászületése, vagyis a parúziához kapcsolódó eschatologikus apotheosis végső állapota értendő. Ezzel szemben a Titushoz frott levélben (3:5) említett „újjászületésnek fürdője és a Szentlélek megújítása“ az emberre magára vonatkozik, vagyis arra a lelki folyamatra, amelyről legvilágosabban szól az Úr Jézus a Nikodémussal folytatott párbeszédében (Ján. 3:3. 5. 6. 7. 8) ugyanerre vonatkozik a Galata levélben említett „újteremtés“ (6:15) valamint a Jak. 1:18-ban befejezett cselekményként („újjászült minket“) jelzett folyamat. A nikodémusi párbeszédben a „víztől“ való újjászületés alatt az ige által való újjászületés értendő, mivelhogy a „víz“ jelképe a szentírásban gyakran az igének, Isten beszédének (v. ö.: „ti is tiszták vagytok“ Ján. 13:10, „Ti már tiszták vagytok ama beszéd által“ Ján. 15:3) ezzel egybehangzó a Jakab 1:18-ban olvasható: „az ő akarata szült minket újjá az igazságnak ígéje által“ — „nem romlandó magból, de romolatlansból Istennek ígéje által“. (I. Pét. 1:23.)

Az újjászületésnek több szünonimája van a szentírásban. V. Móz. 30:6 ban a szív körülmetélésével írja körül, ami egyébként igen mélyértelmű volt az ószövetségi népre nézve, amely körülmetélkedéssel vált a szövetséges nép tagjává, a szív körülmetélése tehát a szívnek, vagyis az ember érzelmi és akarati világának az Úr számára való odaszentesítését jelentette, ami valóban jellemző az újjászületett emberre. Az 51. zsolt. 10. verse „tisztá szívet“ teremtéséről és az „erős lélek“ megújításáról szól. Ezékiel (36:26—27) „új szívet“ és „új lelket“ helyez kilátásba a megtérőnek, utóbbi pedig nem más, mint magának az Úrnak lelke („az én lelkemet

* A szemináriumban feltett kérdésre készült feleletek közül az egyiket — sajnos helyszűke miatt csak részben — közöljük azért, hogy a további feldolgozásokra ez útmutatást is adjon.

adom belétek“), amit ha egybe vetünk I. Ján. 4:13-al, I. Pét. 1:11-el és Róm. 8:9-el, ahol „Krisztus lelke“ van említve, akkor megvilágosodik előttünk, hogy az újjászületés a Krisztus lélekének a mi lelkünkkel való olyan közlése, amely által lelkünkben egy megújult élet lehetőségei fogantatnak meg. Az újjászületésnek következménye és velejárója „a belső (vagyis az új) emberben“ a Lélek által való megerősödés (Ef. 3:16) (Kol. 3:10). E különböző kifejezések az újjászületésnek egyes fázisait jelzik közelebről, vagyis azokat a jellemvonásokat, amelyek az újjászületésnek mintegy jellemző tünetei vagy kísérő jelenségei.

Az újjászületés legnagyobb jelentőségű eredménye, amint azt János evangéliumában (1, 12–13.) olvashatjuk, hogy a természet szerint bűnös ember Isten fiává, Isten gyermekévé lehet: „Valakik pedig befogadák Őt, hatalmat ada azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek.“ Csak látszólag térünk el tárgyunktól, amikor rámutatunk arra, hogy azok fogadják be az Úr Jézust saját kijelentése szerint, akik az ő beszédeit megtartják, vagyis életükben gyakorlatilag érvényesítik u. ö: Ján. 14, 23: „Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet . . . és ahoz megyünk és annál lakozunk“, tehát itt megint a Krisztus beszéde, az ige az, amely által az istengyermekké váló újjászületés végbemegy. Az újjászületett Isten gyermekeire jellemző a Szentlélek vezetése: „mert akiket Isten Lelke vezérel, azok Istennek fiai“ (Róm. 8, 14.) Isten újjászületett fiai átalakító, megváltó, szellemesítő hatással vannak környezetükre is, mert a teremtett világ az ember bűnbeesése folytán megromolva fohászskodik és nyög mindezidáig (8, 22) és sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését (8, 19.) azzal a reménységgel, hogy maga is megszabadul a rothadandóság rabságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára (21. v.)

A Lélek által való újjászületéssel együtt jár az ó ember hálála mivelhogy nem lehet egyszerre „test szerint“ és „lélek szerint“ is élni, az ő ember levetése nélkül az új embert felöltöztetni. Az ő Ádámnak Krisztussal kell megfeszíttetnie (Gal. 2, 20.), hogy az új Ádámban, a Krisztusban új életre támadhassunk föl. Az újjászületett életre jellemző a Krisztusban való maradás (Ján. 15, 50), ami a lélek gyümölcseinek (Gal. 5, 22.) megtermésére, vagyis az Isten által előre elkészített jócselekedetekben való járásra (Ef. 2, 10) képesít. A Krisztusban való újjászületés továbbá a Krisztus testének tagjaivá tesz (Ef. 5, 30; Róm. 12, 5; I. Kor. 12, 27.) kéz nélkül való körülmetéléssel (Kol. 2, 10.). Hogy az újjászületés isteni természet részeseivé tesz (II. Pét. 1, 4.) az az istengyermek-ség állapotából önként következik, mert hiszen a gyermek kell hogy a szülő természetét örökölje. Ez az isteni természet az igazság cselekvésében (I. Ján. 2, 29.) és a bűn kerülésében (I. Ján. 3, 9.) nyilvánul meg. Az isteni természetnek a lényege pedig a szeretetben nyilvánul meg (I. Ján. 4, 7), ennek az isteni szeretetnek hittel való megragadása (I. Ján. 4, 16) az egyetlen útja az Isten megismerésének is (I. Ján. 4, 7). Ennek a megismerésnek pedig

a kezdő ábécé-je hinni, hogy a názáreti Jézus (mint történelmi személyiség) az örökkévaló üdvözítő Krisztus (I. Ján. 5, 1). Közlelbi magyarul szorul I. Ján. 5, 16 kijelentése: „tudjuk, hogy valaki Istentől született nem vétkezik“ nem azt jelenti, hogy abszolul büntelen (v. ö.: Job. 4, 18. 15, 15), hanem azt, hogy szándékosan nem hágja át Isten törvényét. (V. ö.: Róm. 8, 1-el l)

Dr. K. Tompa Arthúr.

A kegyelmi ajándékok.*

A kegyelmi ajándékok foglalata: Róm. 6 : 23. v. 5 : 15—16. v.

A kegyelmi ajándékok ismertető jelei: Róm. 1:11. v., 11:19. v.

I. Kor. 7 : 7. v, Róm. 12 : 6. v.

A kegyelmi ajándékok fajai: Róm. 12 : 3—9. v., I. Kor. 12. r.

A kegyelmi ajándékok közti különbségek, fokozatok: I. Kor. 3., 13—14. rész.

Az ajándékok elnyerése és használata: II. Kor. 1 : 11. v., I. Tim. 4 : 14. v., II. Tim. 1 : 6. v., I. Pét. 4 : 10. v., Róm. 12 : 6. v., I. Kor. 3. rész.

Az ajándékok szerepe az egyházban: I. Kor. 12. rész.

E kérdéssel kapcsolatba hozható példázatok: Máté 25 : 14—30. v., Luk. 19 : 11—27. v.

Kérdések: Mit tekint a Szentírás kegyelmi ajándéknak? Miért nevezhető lelki ajándéknak is? Azonosoknak vehetők-e ezek az ajándékok a mi emberi képességeinkkel vagy tehetségeinkkel? Van-e egyáltalán kapcsolat és milyen az ú. n. tehetségek és a kegyelmi ajándékok között? Hogyan szerezhethők meg a kegyelmi ajándékok? Hogyan kell velük élni? Hogyan közölhetjük őket másokkal? Milyen viszony van hitünk szerint a kegyelmi ajándék és a hivatás (esetleg foglalkozás, pálya) között? Hogyan juthatnak az egyház életében egységre ezek az ajándékok? Mit értünk az ajándékokkal való sáfárkodás alatt? Van-e olyan kegyelmi ajándék, mely nem szolgálatra vagy nem az egyházban való szolgálatra adatott? Milyen kapcsolatban vannak ezek az ajándékok a háladatossággal? Honnan tudhatom meg, hogy egy keresztyén embernek mik a kegyelmi ajándékai? Miket tartok én saját kegyelmi ajándékaimnak? Elveszíthető-e a kegyelmi ajándék? Hogyan?

Felhasználhatók a Szentíráson kívül első sorban a reformátori és hitvallási iratok. A Heid. Káté idevonatkozó kérdései: 51., 55., 99., 110—111., 124—125.

Azok számára, akik írásbeli feldolgozásait e lap szerkesztőségébe akarják beküldeni, beküldési határidő a lap kézhezvételétől számított 3 hét.

* A szemináriumnak következő kérdéscsoportját, a kegyelmi ajándékok kérdésére vonatkozólag itt adjuk s kidolgozását olvasóink figyelmébe ajánljuk.

A Kiáltó Szó könyvel:

1. sz. **A mi egyházunk.** Írták: Biró Sándor, Borbáth Dániel, dr. Imre Lajos, László Dezső, dr. Tavasz Sándor és Zágony Anna. 88 oldal. Ára 18 Lei.

E könyv tartalma: I. *Amit mindenkinek tudnia kell egyházunkról.* 1. Az egyház Krisztus teste. 2. Egyházunk hitvallása. 3. Miben különbözik a mi egyházunk a többi egyházaktól. 4. Egyházunk alkotmánya. 5. Egyházunk hatóságai. 6. Egyházunk statisztikája. 7. Az ardeali református egyház kialakulása

II. *Az ardeali ref. egyház iskolái.* a) Elemi iskolák. b) Középfiskolák. c) Főiskolák.

III. *Szeretetintézményeink.* 1. Diakonissza intézetünk és kórháza. 2. Árvaházunk. 3. Aggmenházaink. 4. Szeretetházaink

IV. *Egyházunk missziói munkái.* 1. Egyházunk belmissziói munkái. 2. Az IKE munkája. 3. Az ardeali ref. Leányszövetség. 4. Nőszövetségi munka. 5. A férfiszövetségekről. 6. Iratterjesztéseink. 7. Sáfársági mozgalom. 8. Egyházunk külföldi missziói munkája.

V. *Egyéb egyházi munkák.* 1. Egyházunk időszaki sajtója. 2. A Károli Gáspár Társaság.

2. sz. **Egészségügyi Tanácsadó.** Az ardeali magyar nép számára. Írta: dr. Jancsó Béla. 66 oldal. Ára 10 Lei

3. sz. **Szórványainkról.** Írták: Földes Károly, Gergely Ferenc, Horváth Jenő, Kovács Pál, Sass Kálmán és Szigethy Béla. 148 oldal. Ára 28 Lei.

E könyv tartalma: 1. A szórványkérdés hunedoarai szemmel. 2. A ciucmegei ref. diaszpóramisszióról. 3. A regáti misszió. 4. A királyhágómelléki ref. egyházkerület szórványai. 5. A mezősegi szórványok. 6. A megoldott kérések. A nagysajói egyházmegye szórványai.

4. sz. **Két tűz között.** A református egyház a modern magyar irodalom tükrében. Írta: László Dezső. 48 oldal. Ára 14 Lei.

5. sz. **Isten Igéjének szolgálata.** Írta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

6. sz. **A Reformáció mint döntés.** Írta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

7. sz. **Isten akarata és a mi kívánságaink.** Írta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 L.

8. sz. **A református tan, annak lényege és feladata.** Írta: Barth Károly. Fordította: M. Nagy Ottó. Ára: 18 Lei.

Megrendelhetők az „Ifjú” kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia

A zarándok útja

Irtá: BUNYAN JÁNOS. Fordította: SZABADI BÉLA.
Olcsó népies kiadás. — Ára 25 Lei.

Itt az Isten köztünk

Bibliaolvasó kalauz az 1937. év minden napjára.

Egész ember

Irtá: Ivar Saeter. Fordította: Szigethy Béla. — Ára: 30 Lei.

Mit cselekedjem?

Legujabb „Élőkönyv“. A szolgálati munka vezérfonala.
Irtá: László Dezső. — Ára: 16 Lei.

Az IKE munka alapjai.

Irtá: László Dezső. Ára 18 Lei.

Kénes gyufák

Miből élnek az emberek?

Két egyfelvonásos szindarab. Ára 8 Lei.

Ő zörgött Magasságok felé Lillomok mezején Az Úr felettünk

cimű egyfelvonásos vallásos tárgyú szindarabok. A 4 mű ára 18 L.

A mi Játékaink

100 társas-játék leírását tartalmazó könyv. — Ára 12 Lei.

Az IKESzO munkája.

Irták: Dr. Tavaszy Sándor és László Dezső.

Megrendelhetők az „Ifjú“ kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.